

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ДЕРЖАВНЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ"
для студентів галузі знань 0306
"Менеджмент та адміністрування"
всіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2012

Затверджено на засіданні кафедри економіки і оцінки майна підприємств.

Протокол № 1 від 03.09.2011 р.

Укладач Піддубна Л. І.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Державне та регіональне управління" для студентів галузі знань 0306 "Менеджмент та адміністрування" всіх форм навчання / укл. Л. І. Піддубна. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 52 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій і семінарських занять, матеріал щодо закріплення знань (індивідуальне завдання, завдання для самостійної роботи студентів, контрольні запитання), систему оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів галузі знань 0306 "Менеджмент та адміністрування".

Вступ

В умовах поступової глобалізації міжнародного економічного простору, посилення міжнародної конкуренції та зростаючого розширення між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, все більшої актуальності набувають проблеми охорони національних інтересів держави. На світовій арені все більшої сили набувають два мегасуб'єкта – транснаціональні корпорації та міжнародні організації, егоїстичним інтересам яких може протистояти лише держава, що буде захищати економічні, політичні, культурні, екологічні інтереси своїх громадян. Тому вивчення і розуміння методологічних основ, методів і засобів впливу держави на економічний та соціальний розвиток країни, на захист національних інтересів та забезпечення гідного місця у світогосподарському просторі є вкрай необхідним для сучасного економіста або менеджера. Сучасний менеджер повинен розуміти, як впливає використання тих чи інших засобів та інструментів державного управління на функціонування всієї економічної системи (макрорівень), окремих регіонів (мезорівень) та на розвиток підприємств і організацій (мікрорівень).

Державне та регіональне управління є нормативною навчальною дисципліною для студентів, які навчаються за освітньо-професійною програмою бакалавра з галузі знань "Менеджмент і адміністрування". Програму навчальної дисципліни розроблено у відповідності до вимог галузевого стандарту вищої освіти на базі освітньо-кваліфікаційної програми підготовки бакалавра.

Мета навчальної дисципліни "Державне та регіональне управління" – формування у студентів спеціальних знань про основні принципи, закономірності формування і реалізації владних функцій суб'єктів політичної діяльності, у першу чергу держави, розкриття методології, методики та організаційних основ державного управління.

Стратегічне завдання навчальної дисципліни – формування у студента сучасного економічного мислення. Також завданням дисципліни є розкриття:

- сутності, мети і завдань державного та регіонального управління;
- теоретичних основ формування та реалізації державної політики;
- особливостей державної політики у різних сферах суспільного розвитку;

- ролі різних гілок влади у державному та регіональному управлінні;
- особливостей менеджменту органу державної влади;
- взаємодії органів публічної влади центральних та регіональних органів управління;
- світового досвіду державного та регіонального управління.

Предметом навчальної дисципліни є форми і методи впливу на виробничу, соціальну та духовну сфери життєдіяльності людей, пов'язаних між собою спільними політичною та економічною системами.

Структура програми навчальної дисципліни наведена в табл. 1.

Таблиця 1

**Структура навчальної дисципліни
"Державне та регіональне управління"**

Навчальна дисципліна з підготовки бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS – 4, у тому числі: змістовних модулів – 4, самостійна та індивідуальна робота	Шифр та назва галузі знань 0306 "Менеджмент та адміністрування"	Нормативна. Рік підготовка 1. Семестр 2
Кількість годин : усього – 144, за змістовними модулями: модуль 1 – 59 годин; модуль 2 – 37 годин; модуль 3 – 28 годин модуль 4 – 20 годин.	Усі напрями підготовки	Лекції – 34 годин; семінари та практичні: 34 години. Самостійна робота : 64 години. Індивідуальна робота: 12 годин
Кількість тижнів викладання дисципліни: 17. Кількість годин за тиждень – 4.	Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр	Вид контролю: іспит

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів у галузі державного та регіонального управління

З метою кращого засвоєння навчального матеріалу дисципліни "Державне та регіональне управління" студенти повинні до початку його вивчення опанувати знання та навички в галузі таких дисциплін, як "Історія економічних вчень", "Економічна теорія", "Макроекономіка".

У результаті засвоєння навчального матеріалу студент має **знати**:
теоретико-методологічні засади формування загальнодержавної та регіональної політики;

закономірності управління на державному та регіональному рівнях;
особливості державного управління в різних сферах суспільного розвитку та на різних рівнях;

методичні та організаційні основи управління розвитком суспільства;
існуючі моделі державного управління, вітчизняну систему та структуру органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх компетенції;

законодавчі та нормативно-правові засади діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

концептуальні засади реформування системи державного управління та місцевого самоврядування, напрями вдосконалення управління національним та регіональним розвитком.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен набути таких професійних **компетенцій**, необхідних для економіста, менеджера, майбутнього управлінця різних рівнів:

прогнозувати наслідки та аналізувати зміст державної політики у різних сферах суспільного життя;

визначати стратегічні та поточні цілі державного управління з урахуванням вимог сучасних проблем розвитку країни, регіону та окремих підприємств;

приймати рішення щодо вибору найбільш доцільних методів та інструментів державного управління, використання яких дозволило б з найменшими витратами часу та інших ресурсів досягнути поставлених цілей;

визначати ефективність мір державного управління;

мати навички макроекономічного програмування та планування;

аналізувати державний та регіональний бюджети, розуміти й аналізувати причини утворення дефіциту бюджету та державного боргу;

визначати необхідні напрями зовнішньоекономічної політики держави у світлі реалізації прийнятої економічної політики та безпеки національних інтересів;

досліджувати накопичений світовий досвід в області державного управління.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни складається з чотирьох модулів. Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття, індивідуальна науково-дослідна робота, самостійна робота студента. Структура залікового кредиту дисципліни наведена у табл. 2.

Таблиця 2

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни "Державне та регіональне управління"

Теми	Кількість годин , відведених на:			
	Лекції	Семінари (практичні) заняття	Самостійну роботу	Індивідуальну роботу
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного та регіонального управління				
Тема 1. Основи теорії державного управління	4	4	5	0
Тема 2. Державна влада та державне управління	2	4	4	0,5
Тема 3. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку	6	6	6	1
Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління	2	1	4	0,5
Тема 5. Державне управління на регіональному рівні	2	1	5	1
Змістовний модуль 2. Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні				
Тема 6. Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні	2	2	4	1

1	2	3	4	5
Тема 7. Центральні органи виконавчої влади в Україні	2	2	4	1
Тема 8. Регіональні органи державного управління	2	2	4	1
Тема 9. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні	2	2	5	1
Змістовний модуль 3. Менеджмент органу державної влади				
Тема 10. Внутрішня організація та управління органу державної влади	2	2	4	1
Тема 11. Державна служба в Україні	2	2	4	1
Тема 12. Ефективність державного управління. Державний контроль у сфері виконавчої влади	2	2	5	1
Змістовний модуль 4 Взаємодія органів публічної влади центральних та регіональних органів управління				
Тема 13. Відносини органів публічної влади в системі управління	2	2	4	1
Тема 14. Розвиток системи державного та регіонального управління	2	2	6	1
Усього	34	34	64	12

3. Зміст дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного та регіонального управління

Тема 1. Основи теорії державного управління

1.1. Державне управління як системне суспільне явище

Соціальна природа поняття "державне управління", його мета та зміст. Системні характеристики державного управління. Теорія систем та управління. Фундаментальні процеси управління: планування, організація, управління, зв'язок. Визначення моделі системи державного управління. Етапи формування моделі системи державного управління на основі системного підходу. Об'єкт державного управління та предмет вивчення.

1.2. Основні теорії державного управління

Економічна теорія держави. Теорія суспільного вибору (суспільний договір, "фіаско держави", мінімізація трансакційних витрат). Теорія соціології (теорія держави, соціальна структура суспільства, соціальна мобільність, статус і статусні ролі). Теорія менеджменту (теорія раціональної бюрократії, організовані структури управління, розподіл праці в управлінських структурах, державне адміністрування). Еволюція теорій про роль держави в розвитку економіки країни.

1.3. Державне та регіональне управління у системі суспільних наук

Еволюція дослідження предмета державного та регіонального управління. Поняття, система та завдання державного та регіонального управління як навчальної дисципліни. Методи вивчення державного та регіонального управління. Мистецтво управління.

Тема 2. Державна влада та державне управління

2.1. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами

Сутність сучасної держави. Основні риси держави. Категорія влади. Державна влада як складова державно-владного механізму. Поняття та сутність функцій державного управління. Види функцій державного управління. Реалізація функцій в державному управлінні: основні проблеми.

2.2. Рівні, об'єкти та принципи державного управління

Державне управління як система, що розвивається. Рівні державного управління: загальнодержавне управління, управління на регіональному та місцевому рівнях. Суб'єкти та об'єкти державного та регіонального управління. Принципи державного управління, механізми їх прояву і використання.

2.3. Цілі та функції державного управління

Цілі державного управління, їх юридичне та ресурсне забезпечення. Функціональна структура державного управління. Сутність і класифікація функцій державного управління. Характеристика загальних (основних) та спеціальних (спеціалізованих) функцій. Допоміжні функції. Основні напрями діяльності в системі державного управління.

2.4. Класифікація методів державного управління

Поняття та класифікація методів державного управління. Організаційно-розпорядчі (адміністративні) методи, їх переваги та недоліки. Економічні методи та їх інструменти. Правові методи. Соціально-психологічні та неформальні методи впливу.

2.5. Організаційна структура державного управління та її види

Сутнісні характеристики (рисни) організаційної структури державного управління. Унітарна та федеративна організація державного управління. Основи побудови організаційної структури державного управління.

2.6. Використання зарубіжного досвіду державного управління у вітчизняній практиці

Моделі державного управління: світовий досвід. Структура державного управління у провідних країнах світу: інституційний, функціональний та організаційний аналізи; центральні, регіональні та місцеві органи управління, їх ієрархія, проблеми взаємодії.

Тема 3. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку

3.1. Державне регулювання економічного розвитку країни

Державне регулювання економіки, його цілі, функції, об'єкти. Роль держави у розвитку підприємництва. Державне регулювання структурної перебудови національної економіки. Конкурентна та інноваційно-інвестиційна політика держави, методи та інструменти. Засоби впливу на розвиток промислового і сільськогосподарського виробництва, сфери обігу і торгівлі. Управління зовнішньоекономічним сектором.

3.2. Державне управління соціальною сферою

Особливості управління соціальною сферою. Соціальна політика держави: необхідність, сутність, цілі та принципи. Основні об'єкти та складові політики. Моделі соціальної політики. Методи впливу держави на розвиток соціальних відносин. Основні напрями соціальної політики держави щодо економічно активного населення. Діяльність держави щодо вразливих верств населення. Формування системи соціального захисту. Завдання державного регулювання розвитку елементів соціальної інфраструктури.

3.3. Державне управління в адміністративно-політичній сфері

Політика як наука, мистецтво і вид діяльності. Види політики держави, їх цілі, принципи формування, інструменти реалізації. Національна безпека та державне управління.

3.4. Специфіка управління у сфері культури та ідеології

Державне управління у сфері освіти, молодіжної політики, культури, науки, туризму, спорту, охорони здоров'я. Вплив держави на розвиток інформаційного простору, формування суспільної свідомості. Державне управління і сфера особистого життя людини.

Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління

4.1. Законодавча влада та її функції

Система органів публічної влади. Законодавча влада в системі державного управління. Поняття, склад і структура парламенту, його повноваження.

4.2. Роль виконавчої влади в державному управлінні

Державне управління і виконавча влада: поняття, співвідношення, взаємозв'язок. Роль виконавчої влади в управлінні. Види органів виконавчої влади та питання їх класифікації. Уряд і державне управління.

4.3. Судова влада у системі державного управління

Поняття і роль судової влади у суспільстві. Судові системи та судові органи. Здійснення судової влади.

4.4. Сутність і види суспільного контролю за владою

Контрольна влада у системі управління, її органи та форми діяльності. Особливості організаційної структури державного управління в зарубіжних країнах.

Тема 5. Державне управління на регіональному рівні

5.1. Сутність та специфіка регіонального управління

Регіональне управління: сутність, цілі та специфіка. Історичні форми управління регіональним розвитком. Державна регіональна політика та політика територіально-адміністративних органів. Роль місцевого самоврядування у розвитку регіону.

5.2. Основні напрями регіонального управління

Управління природно-ресурсним потенціалом регіону, управління фінансовими, трудовими ресурсами. Вплив органів державної влади на промислове і сільськогосподарське виробництво в регіоні, функціонування регіональних ринків. Управління інноваційною діяльністю. Роль державного управління щодо розвитку соціальної інфраструктури регіону.

5.3. Механізми реалізації регіональної політики держави

Інституційно-правові, організаційні, фінансово-економічні та соціально-психологічні механізми реалізації. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону. Державні та регіональні програми. Історичний досвід та особливості функціонування та управління територій із спеціальним статусом.

5.4. Регіональне управління та місцеве самоврядування

Поняття та суть місцевого самоврядування. Його основні ознаки та принципи, моделі управління. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку регіону. Централізація та децентралізація влади

Змістовний модуль 2. Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні

Тема 6. Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні

6.1. Розподіл влади в Україні

Історичний досвід державного управління в Україні. Конституційна модель розподілу влади в Україні. Верховна Рада та державне управління. Інститут Президента та державне управління. Органи виконавчої влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки. "Субординація", "координація" і "реординація" між органами виконавчої влади.

6.2. Органи виконавчої влади в Україні

Центральні органи виконавчої влади. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Регіональні органи виконавчої влади.

6.3. Особливості місцевого самоврядування в Україні

Міське самоврядування у державному управлінні України. Проблеми функціонування та напрями реформування.

Тема 7. Центральні органи виконавчої влади в Україні

7.1. Центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ) у системі державного управління

Історія формування центральних органів виконавчої влади і функціонування. Організаційна структура та завдання ЦОВВ, їх права, компетенція, функції.

7.2. Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади

Історичний аспект формування уряду України. Структура та порядок формування Кабінету міністрів України. Функціональні повноваження членів Кабінету міністрів України. Секретаріат Кабінету міністрів України, порядок формування, повноваження. Відповідальність Кабінету міністрів України. Акти Кабінету міністрів України.

7.3. Міністерства, комітети та інші центральні органи виконавчої влади

Міністерства України та їх повноваження. Державні комітети (державні служби) України та інші центральні органи виконавчої влади: їх статус, функції.

7.4. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади

Територіальні органи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції. Централізація та децентралізація у структурній організації державного управління.

Тема 8. Регіональні органи державного управління

8.1. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління

Основні завдання, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій. Повноваження, порядок формування та роботи місцевих державних адміністрацій. Структура місцевих державних адміністрацій, їх діяльність. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків.

8.2. Факультативні територіальні одиниці

Управління факультативними територіальними одиницями. Господарсько-правовий механізм діяльності територій із спеціальним статусом.

Тема 9. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні

9.1. Історичний аспект та конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні

Державна політика у сфері місцевого самоврядування. Правовий статус органів місцевого самоврядування в системі державного управління. Сучасна система місцевого самоврядування в Україні: територіальна громада, представницькі органи місцевого самоврядування, виконавчі органи місцевого самоврядування, посадові особи місцевого самоврядування. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування. Особливості здійснення самоврядування в містах Києві та Севастополі.

9.2. Місцеве самоврядування у міжнародних документах

Всесвітня Декларація місцевого самоврядування, Європейська Хартія місцевого самоврядування та проблеми функціонування інституту місцевого самоврядування в Україні.

9.3. Громадянин в державному управлінні

Поняття і основні характеристики громадянства. Права, свободи і обов'язки громадян: система закріплення. Взаємовідносини громадян і органів державного управління.

Змістовний модуль 3. Менеджмент органу державної влади

Тема 10. Внутрішня організація та управління органу державної влади

10.1. Орган влади як об'єкт організації

Загальнотеоретичні аспекти організації роботи органів державної влади в Україні. Орган влади як об'єкт організації. Організація як процес і функція управління.

10.2. Сутність і особливості менеджменту органу державної влади, регламент його діяльності.

Стратегічне управління та формування програми діяльності органу державної влади. Функціональний аналіз та контролінг діяльності органу державної влади. Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації органу державної влади. Підготовка та прийняття рішень в органах державної влади. Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності органу державної влади. Роль та місце керівника в управлінні органами державної влади. Сутність лідерства в державному управлінні. Забезпечення законності в державному управлінні. Специфіка юридичної відповідальності в державному управлінні.

Тема 11. Державна служба в Україні

11.1. Державна служба: функції, принципи та види організації

Державна служба: поняття, риси, функції, принципи, види, організація. Система правових актів про державну службу та правовий статус державних службовців. Класифікація посад державних службовців.

11.2. Проходження державної служби та управління державною службою

Атестація державних службовців. Етика поведінки державних службовців. Управління державною службою. Державна кадрова політика. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації державних службовців.

11.3. Бюрократія і бюрократизм у державному управлінні

Світові тенденції та вітчизняна специфіка бюрократії.

Тема 12. Ефективність державного управління. Державний контроль у сфері виконавчої влади

12.1. Поняття ефективності в управлінні

Чинники та критерії ефективності державного управління. Загальна соціальна ефективність державного управління. Ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб. Економічна оцінка ефективності функціонування органу державної влади. Демократичні процедури визначення ефективності державного управління.

12.2. Державний контроль у сфері виконавчої влади в Україні, його зміст та правові засади.

Види контролю. Здійснення державного контролю щодо виконавчої влади з боку суб'єктів інших гілок влади: парламентський контроль, прокурорський нагляд, судовий контроль, адміністративний нагляд міліції. Громадський контроль за діяльністю органів державного управління

Змістовний модуль 4. Взаємодія органів публічної влади центральної та регіональних органів управління

Тема 13. Відносини органів публічної влади в системі управління

13.1. Відносини центральної та регіональних органів державної влади

Основні напрями взаємодії центральної та регіональних органів державної влади та органів місцевого самоврядування з трудовими колективами, підприємствами, установами і організаціями. Взаємовідносини органів державної влади й місцевого самоврядування із судовими та правоохоронними органами: органами Служби безпеки України, органами прокуратури, органами внутрішніх справ.

13.2. Взаємодія державних органів та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян

Здійснення нагляду за діяльністю об'єднань громадян. Організація роботи із запитами громадян. Державні та адміністративні послуги з боку органів виконавчої влади та їх правове регулювання. Залучення громадськості до участі в управлінні державними і суспільними справами та контролі за функціонуванням органів влади.

Тема 14. Розвиток системи державного та регіонального управління

14.1. Проблеми взаємовідносин гілок державної влади у сфері управління

Необхідність реформування системи державного та регіонального управління. Державне та регіональне управління в контексті трансформаційних та глобалізаційних процесів. Соціально-ринкова трансформація України та завдання держави щодо формування ефективної системи управління на різних рівнях. Реформування системи державного управління відповідно до стандартів публічного адміністрування, прийнятих в Європейському Союзі та країнах розвиненої демократії.

14.2. Суть та основні напрями адміністративної реформи в Україні

Концептуальні засади реформування центральних та місцевих органів влади, напрями вдосконалення управління регіональним розвитком. Базові форми децентралізації управління. Формування ефективної організації виконавчої влади як на центральному, так і на місцевому рівнях управління. Запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади місцевого самоврядування як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг. Удосконалення механізмів правового захисту громадян у відносинах із органами державної влади. Протидія корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

14.3. Проблеми сучасного розвитку системи державного та регіонального управління

Сучасне нормативно-правове, наукове та інформаційне забезпечення системи державного управління; зміцнення та формування нових фінансово-економічних основ функціонування державного управління; організація на нових засадах державної служби та служби в органах місцевого самоврядування; створення сучасної системи

підготовки та перепідготовки управлінських кадрів; оновлення інституту відповідальності у сфері державного та регіонального управління; запровадження раціонального адміністративно-територіального устрою.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного та регіонального управління

Тема 1. Основи теорії державного управління

- 1.1. Державне управління як системне суспільне явище.
- 1.2. Основні теорії державного управління.
- 1.3. Державне та регіональне управління у системі суспільних наук.

Література: основна [3; 4; 5]; додаткова [8; 11; 13; 21]; ресурси мережі Інтернет [30].

Тема 2. Державна влада та державне управління

- 2.1. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами.
- 2.2. Рівні, об'єкти та принципи державного управління.
- 2.3. Цілі та функції державного управління.
- 2.4. Класифікація методів державного управління.
- 2.5. Організаційна структура державного управління та її види.
- 2.6. Використання зарубіжного досвіду державного управління у вітчизняній практиці.

Література: основна [1; 3 – 5]; додаткова [9; 13; 18; 19; 21]; ресурси мережі Інтернет [24].

Тема 3. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку

- 3.1. Державне регулювання економічного розвитку країни
- 3.2. Державне управління соціальною сферою.
- 3.3. Державне управління в адміністративно-політичній сфері.
- 3.4. Специфіка управління у сфері культури та ідеології.

Література: основна [2; 4; 5; 7]; додаткова [13; 14; 18]; ресурси мережі Інтернет [23; 27; 31].

Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління

- 4.1. Законодавча влада та її функції.
- 4.2. Роль виконавчої влади в державному управлінні.
- 4.3. Судова влада у системі державного управління.
- 4.4. Сутність і види суспільного контролю за владою.

Література: основна [3 – 5; 6]; додаткова [11; 12; 15; 16; 18; 19; 21]; ресурси мережі Інтернет [35; 37].

Тема 5. Державне управління на регіональному рівні

- 5.1. Сутність та специфіка регіонального управління.
- 5.2. Основні напрями регіонального управління.
- 5.3. Механізми реалізації регіональної політики держави.
- 5.4. Регіональне управління та місцеве самоврядування.

Література: основна [3 – 5]; додаткова [13; 14; 22]; ресурси мережі Інтернет [24; 29; 31; 33; 34; 36].

Змістовний модуль 2. Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні

Тема 6. Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні

- 6.1. Розподіл влади в Україні.
- 6.2. Органи виконавчої влади в Україні.
- 6.3. Особливості місцевого самоврядування в Україні.

Література: основна [3 – 6]; додаткова [11; 12; 15; 16; 18; 19; 21]; ресурси мережі Інтернет [35; 37].

Тема 7. Центральні органи виконавчої влади в Україні

- 7.1. Центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ) у системі державного управління.
- 7.2. Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади.
- 7.3. Міністерства, комітети та інші центральні органи виконавчої влади.
- 7.4. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади.

Література: основна [3 – 5; 6]; додаткова [8; 12; 15; 20; 21]; ресурси мережі Інтернет [24; 35].

Тема 8. Регіональні органи державного управління

8.1. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління.

8.2. Факультативні територіальні одиниці.

Література: основна [3 – 5]; додаткова [8; 11; 15; 22]; ресурси мережі Інтернет [24; 33; 34; 36].

Тема 9. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні

9.1. Історичний аспект та конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні.

9.2. Місцеве самоврядування у міжнародних документах.

9.3. Громадянин в державному управлінні.

Література: основна [3 – 5]; додаткова [9; 12; 15; 22]; ресурси мережі Інтернет [24; 29; 36].

Змістовний модуль 3. Менеджмент органу державної влади

Тема 10. Внутрішня організація та управління органу державної влади

10.1. Орган влади як об'єкт організації.

10.2. Сутність і особливості менеджменту органу державної влади, регламент його діяльності.

Література: основна [1; 3 – 5]; додаткова [9; 18; 21].

Тема 11. Державна служба в Україні

11.1. Державна служба: функції, принципи та види організації.

11.2. Проходження державної служби та управління державною службою.

11.3. Бюрократія і бюрократизм у державному управлінні

Література: основна [3 – 5]; додаткова [10; 17; 20; 21]; ресурси мережі Інтернет [24; 37].

Тема 12. Ефективність державного управління. Державний контроль у сфері виконавчої влади

12.1. Поняття ефективності в управлінні.

12.2. Державний контроль у сфері виконавчої влади в Україні, його зміст та правові засади.

Література: основна [3 – 5]; додаткова [11; 12; 21]; ресурси мережі Інтернет [24; 35].

Змістовний модуль 4. Взаємодія органів публічної влади центрального та регіонального органів управління

Тема 13. Відносини органів публічної влади в системі управління

13.1. Відносини центрального та регіонального органів державної влади.

13.2. Взаємодія державних органів та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян.

Література: основна [3 – 5]; додаткова [8; 12; 15; 20; 21]; ресурси мережі Інтернет [24; 37].

Тема 14. Розвиток системи державного та регіонального управління

14.1. Проблеми взаємовідносин гілок державної влади у сфері управління.

14.2. Суть та основні напрями адміністративної реформи в Україні.

14.3. Проблеми сучасного розвитку системи державного та регіонального управління.

Література: основна [3 – 5]; додаткова [10; 17; 20; 21]; ресурси мережі Інтернет [24; 27; 30].

5. Плани семінарських та практичних занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з однією академічною групою.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами виступи, активність дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію. Отримані студентом оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при виставленні поточної модульної (практичний модульний контроль) оцінки з даної навчальної дисципліни.

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах, для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв’язання їх студентами на занятті.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, вмінь, навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та обговорювання її за участю студентів, розв’язування завдань, контрольних робіт, їх перевірку й оцінку.

Оцінки, отримані студентом за окремі практичні та семінарські заняття враховуються при виставленні поточної модульної (практичний модульний контроль) оцінки з даної навчальної дисципліни.

Перелік тем семінарських та практичних занять наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік тем семінарських та практичних занять

Тема	Програмні запитання	Література	Кількість годин
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного та регіонального управління			
Тема 1. Основи теорії державного управління	1. Державне управління як системне суспільне явище: суть, мета, системні характеристики. 2. Семінар-дискусія "Теорії державного управління". 3. Семінар-дискусія "Еволюція теорій державного регулювання економіки". 4. Державне та регіональне управління у системі суспільних наук: предмет, об'єкт вивчення. 5. Методи розрахунку ВВП, темпів приросту реального ВВП	Основна [3 – 5]; додаткова [8; 11; 14; 21]; ресурси мережі Інтернет [30]	4
Тема 2. Державна влада та державне управління	1. Сутність, риси та функції сучасної держави. 2. Принципи та цілі державного управління. 3. Ознайомлення методикою побудови з дерева цілей. 4. Методи державного управління.	Основна [1; 3 – 5]; додаткова [9; 13; 18; 19; 21];	4

1	2	3	4
	5. Ознайомлення з методами планово-економічних розрахунків: (прогнозування обсягів необхідних капіталовкладень, складання балансу попиту та пропозиції окремих товарів). 6. Семінар-дискусія на тему "Особливості, переваги і недоліки федеративної та унітарної організації державного управління". 7. Семінар-дискусія "Можливості застосування зарубіжного досвіду державного управління у вітчизняній практиці"	ресурси мережі Інтернет [24]	
Тема 3. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку	1. Семінар-дискусія "Особливості та завдання державне структурної та інвестиційної політики". 2. Кейс-метод "Зарубіжний досвід стимулювання інноваційної активності". 3. Семінар-дискусія "Актуальні питання вітчизняної фінансової політики: фінансово-бюджетна та грошово-кредитна сфери". 4. Кейс-метод "Досвід закордонних країн у приборканні інфляційних процесів". 5. Кейс-метод "Стан, структура та динаміка платіжного балансу України" 6. Державне регулювання ринку праці. 7. Соціальна політика держави. 8. Семінар-дискусія "Першочергові завдання державного регулювання освіти, науки і культури"	Основна [2; 4; 5; 7]; додаткова [13; 14; 18]; ресурси мережі Інтернет [23; 27; 31]	6
Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління	1. Система органів державної влади: цілі та функції. 2. Ознайомлення з методами програмування та планування фінансово-бюджетної та грошово-кредитної сфери (складання зведеного балансу фінансових ресурсів, визначення величини грошової пропозиції при зміні обов'язкових резервів і т. д.)	Основна [3 – 6]; додаткова [11; 12; 15; 16; 18; 19; 21]; ресурси мережі Інтернет [35; 37]	1

1	2	3	4
Тема 5. Державне управління на регіональному рівні	1. Державна регіональна економічна політика, її сутність та механізм реалізації. 2. Ознайомлення з методами програмування та планування фінансово-бюджетної та грошово-кредитної сфери (здійснення секвестру бюджету)	Основна [3 – 5]; додаткова [13; 14; 22]; ресурси мережі Інтернет [24; 29; 31; 33; 34; 36]	1
Змістовний модуль 2. Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні			
Тема 6. Система органів державної влади в Україні	1. Розподіл влади в Україні. 2. Кейс-метод "Особливості місцевого самоврядування у розвинених країнах". 3. Державне програмування та планування у соціальній сфері (складання балансу грошових доходів населення). 4. Ділова гра "Пошук компромісних рішень в економіці"	Основна [3 – 6]; додаткова [11; 12; 15; 16; 18; 19; 21]; ресурси мережі Інтернет [35]	2
Тема 7. Центральні органи виконавчої влади в Україні	1. Семінар-дискусія "Порівняння функцій та структури вищого виконавчого органу України та інших країн". 2. Державне програмування та планування у соціальній сфері (визначення збитків від безробіття, складання балансу ринку праці). 3. Ділова гра "Банківська система та регулювання ринку)	Основна [3 – 6]; додаткова [8; 12; 15; 20; 21]; ресурси мережі Інтернет [24; 35]	2
Тема 8. Регіональні органи державного управління	1. Функції місцевих державних адміністрацій. 2. Державне програмування та планування структурної перебудови економіки (визначення обсягу та структури необхідних капіталовкладень). 3. Ділова гра "Розробка бюджету міста"	Основна [3 – 5]; додаткова [8; 11; 15; 22]; ресурси мережі Інтернет [24; 32; 33; 36]	2

1	2	3	4
Тема 9. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні	1. Історичний аспект становлення місцевого самоврядування в Україні. 2. Семінар-дискусія "Громадянин та громадянство у глобалізаційних процесах". 3. Державне програмування та планування структурної перебудови економіки (визначення експортних можливостей певного товару)	Основна [3 – 5]; додаткова [9; 12; 15; 22]; ресурси мережі Інтернет [24; 29; 36]	2
Змістовний модуль 3. Менеджмент органу державної влади			
Тема 10. Внутрішня організація та управління органу державної влади	1. Ознайомлення з формальними методами прийняття управлінських рішень (платіжна матриця та ін.). 2. Ознайомлення з методами генерування управлінських рішень (мозковий штурм, анкетування, метод Делфі та інші)	Основна [1; 3 – 5]; додаткова [9; 18; 21]	2
Тема 11. Державна служба в Україні	1. Особливості державної служби в Україні. 2. Семінар-дискусія "Етика державного службовця". 3. Розрахунок вартості "споживчого кошика"	Основна [3 – 5]; додаткова [10; 17; 20; 21]; ресурси мережі Інтернет [24; 37]	2
Тема 12. Ефективність державного управління. Державний контроль у сфері виконавчої влади	1. Кейс-метод "Світовий досвід визначення ефективності державного управління у розвинених країнах". 2. Загальна соціальна ефективність державного управління. 3. Громадський контроль за діяльністю органів державного управління	Основна [3 – 5]; додаткова [11; 12; 21]; ресурси мережі Інтернет [24; 35]	2

1	2	3	4
Змістовний модуль 4. Взаємодія органів публічної влади центральних та регіональних органів управління			
Тема 13. Відносини органів публічної влади в системі управління	1. Відносини центральних та регіональних органів державної влади з громадянами, організаціями, судовими органами в Україні. 2. Кейс-метод "Досвід закордонних країн у формуванні відносин органів публічної влади в системі управління	Основна [3 – 5]; додаткова [8; 12; 15; 20; 21]; ресурси мережі Інтернет [24; 37]	2
Тема 14. Розвиток системи державного та регіонального управління	1. Семінар-дискусія "Напрями адміністративної реформи в Україні". 2. Використання світового досвіду державного управління розвинених країн в Україні	Основна [3 – 5]; додаткова [10; 17; 20]; ресурси мережі Інтернет [24; 27; 30]	2

6. Самостійна робота студентів

Самостійна робота є важливим елементом опанування студентом матеріалів навчальної дисципліни. На цей вид навчального процесу виділено майже сорок відсотків загального часу на дисципліну.

Самостійна робота студента включає: опрацювання теоретичних основ матеріалу, викладеного у лекціях, рекомендованої літератури; ґрунтовна підготовка до семінарських занять: вивчення основних термінів, понять, закономірностей за відповідними темами; написання рефератів, підготовка до участі у їх обговоренні, у дискусіях, в інших формах активізації навчального процесу; контрольна самостійна перевірка студентом особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

Обсяги і напрями самостійної роботи визначаються відповідними темами лекцій і семінарських занять. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного та регіонального управління.

Питання для самостійного поглибленого вивчення

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного та регіонального управління

1. Теорія систем і управління.
2. Мистецтво управління.
3. Використання зарубіжного досвіду державного управління у вітчизняній практиці.
4. Вплив держави на розвиток інформаційного простору, формування суспільної свідомості.
5. Державне управління і сфера особистого життя людини.
6. Сутність і види суспільного контролю за владою.

Література: основна [3 – 6]; додаткова [11; 12; 15; 16; 18; 19; 21; 22]; ресурси мережі Інтернет [24; 35].

Змістовний модуль 2. Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні

1. Історичний досвід державного управління в Україні.
2. Історія формування центральних органів виконавчої влади і функціонування.
3. Історичний аспект формування уряду України.
4. Місцеве самоврядування у міжнародних документах

Література: основна [3 – 6]; додаткова [11; 12; 15; 16; 18; 19; 21; 22]; ресурси мережі Інтернет [24; 29; 35; 36].

Змістовний модуль 3. Менеджмент органу державної влади

1. Сутність лідерства в державному управлінні.
2. Забезпечення законності в державному управлінні.
3. Бюрократія і бюрократизм у державному управлінні
4. Громадський контроль за діяльністю органів державного управління

Література: основна [3 – 6]; додаткова [11; 12; 15; 16; 19; 21; 22]; ресурси мережі Інтернет [24; 35].

Змістовний модуль 4. Взаємодія органів публічної влади центральних та регіональних органів управління

1. Залучення громадськості до участі в управлінні державними і суспільними справами та контролі за функціонуванням органів влади.

2. Реформування системи державного управління відповідно до стандартів публічного адміністрування, прийнятих в Європейському Союзі та країнах розвиненої демократії.

Література: основна [3 – 6]; додаткова [11; 12; 15; 16; 19; 21; 22]; ресурси мережі Інтернет [24; 35].

Окремим завданням самостійної роботи студентів є підготовка індивідуального завдання.

Індивідуальне завдання виконується студентом самостійно під керівництвом викладача на протязі вивчення дисципліни. Мета – надати студенту можливість проявити здібності до дослідницької роботи, використовуючи знання, одержані в процесі оволодіння навчальним матеріалом з державного та регіонального управління.

Індивідуальне завдання містить таку структуру.

Зміст. Назви розділів із зазначенням сторінок.

Вступ. Актуальність обраної теми, необхідність дослідження проблеми, мета і завдання роботи, матеріал, на якому вона буде проведена.

Основна частина складається з трьох розділів.

Перший розділ – теоретичний. Розкриваються сутність об'єкта дослідження, теоретичні засади вирішення зазначеної проблеми. Необхідно вивчити законодавчу і нормативну базу України та її окремих суб'єктів, охарактеризувати на основі узагальнення навчальної й наукової літератур (у тому числі і закордонних авторів) різні трактування та погляди на досліджуваний об'єкт.

Другий розділ – аналітичний. Він повинен містити всебічний аналіз завдань, напрямів і результатів державного та регіонального управління різних сфер суспільного життя, його удосконалення. Необхідно привести загальний аналіз про об'єкт, у тому числі: інституційні зміни, мету й завдання державного управління, абсолютні показники економічної діяльності, організаційну структуру керування. У даному розділі необхідно проаналізувати статистичні дані як по Україні, так і по окремим регіонам, по іншим країнам.

Третій розділ – практичні рекомендації. На основі аналітичних даних щодо об'єктів дослідження та інформації про державне управління в Україні студент повинен при виконанні індивідуального завдання з даної дисципліни внести пропозиції з проблем удосконалення державного

та регіонального управління в різних напрямках і сферах, поліпшення його показників. Бажано показати, як варто використовувати іноземний досвід, накопичений у розвинених країнах.

Висновки. У висновках викладають перелік пропозицій і рекомендацій та практичні результати одержані в індивідуальному завданні.

Список літератури. Повний список використаної літератури з бібліографічними даними джерел, наведений за вимогами державного стандарту.

Додатки. У додатки можуть бути включені матеріали, що є копією документів, звітів, розрахункові таблиці, узагальнюючі схеми чи діаграми.

Текст індивідуального завдання викладається науковою мовою, логічно, послідовно, лаконічно. Основні результати. Положення ілюструються таблицями, графіками, діаграмами. Обсяг роботи – 0,5 друкарського листа (20 000 тис. знаків або 10 – 12 сторінок тексту).

Тематика індивідуальних завдань

1. Системні характеристики державного управління.
2. Еволюція теорій про роль держави в розвитку економіки країни.
3. Державна влада як складова державно-владного механізму.
4. Система методів державного управління.
5. Стратегія інноваційного розвитку та визначення державних пріоритетів інвестування окремих сфер економіки.
6. Роль державного управління у підвищенні конкурентоспроможності країни.
7. Причини існування та оцінки обсягу тіньового сектору економіки України.
8. Державний борг України: дослідження стану, проблем та шляхів розв'язання.
9. Дослідження податкового тиску та інших факторі впливу на темпи економічного зростання.
10. Ключові проблеми валютно-курсової політики в Україні.
11. Проблема оптимізації державного управління зовнішньоторговельної діяльності в Україні.
12. Стан і державне регулювання іноземного кредитування економіки України.
13. Інфляційний процес в Україні та антиінфляційна політика держави.

14. Проблеми економічного розвитку окремих регіонів країни та формування ефективної регіональної політики держави.
15. Розвиток ринку праці та державне регулювання зайнятості населення.
16. Рівень життя населення та державна політика соціального забезпечення.
17. Сутність і види суспільного контролю за владою.
18. Розподіл влади в Україні.
19. Кабінет міністрів України та інші органи виконавчої влади в Україні.
20. Державна політика у сфері місцевого самоврядування.
21. Бюрократія і бюрократизм у державному управлінні.
22. Ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб.
23. Концептуальні засади реформування центральних та місцевих органів влади.
24. Проблеми сучасного розвитку системи державного та регіонального управління.

7. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Соціальна природа державного управління.
2. Державне управління, процес реалізації державної влади, її динаміка і зміст.
3. Механізм державного управління, його основні елементи.
4. Функції державного управління, їх система та класифікація.
5. Поняття, основні ознаки та види органів державної влади.
6. Теорії державного управління.
7. Суб'єкти, об'єкти та рівні державного управління.
8. Організаційно-розпорядчі (адміністративні) методи державного управління.
9. Економічні методи та їх інструменти.
10. Правові методи державного управління.
11. Соціально-психологічні та неформальні методи впливу.
12. Організаційна структура державного управління.
13. Державне управління інвестиційно-інноваційним розвитком економіки.
14. Державне управління фінансовою сферою.

15. Державне управління інтеграцією країни у міжнародний торговий простір.
16. Державне управління ринком праці.
17. Державне управління соціальною сферою.
18. Роль законодавчої гілки влади.
19. Роль виконавчої гілки влади.
20. Роль судової гілки влади.
21. Поняття та основні принципи регіонального управління.
22. Основні теоретичні концепції місцевого самоврядування, їх вплив на практику державотворення в Україні.
23. Механізми реалізації регіональної політики держави.
24. Органи центральної та місцевої виконавчої влади.
25. Повноваження, порядок формування та роботи місцевих державних адміністрацій.
26. Державна політика у сфері місцевого самоврядування в Україні.
27. Орган державної влади як об'єкт організації.
28. Методи прийняття рішень у державному управлінні.
29. Риси, функції, види державної служби в Україні.
30. Державна кадрова політика.
31. Бюрократія у державному управлінні.
32. Чинники та критерії ефективності державного управління
33. Взаємодія державних органів та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян.
34. Суть та основні напрями адміністративної реформи в Україні

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь);

групові (розгляд типових прикладів);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні і групові;

- в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:
 - індивідуальне здавання виконаних робіт;
 - підготовка реферату для виступу на науковому семінарі;
 - підготовка реферату для виступу на науковій конференції.

9. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни передбачено застосування активних і інтерактивних методів навчання – ділових ігор, рольових ігор, тренінгів, семінарів в активній формі, розгляд кейсів, модерації. Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але і високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; виробленню здатності ухвалювати самостійні рішення; виробленню здібності до колективних рішень; виробленню здібності до соціальної інтеграції; придбанні навичок вирішення конфліктів; розвитку здібності до компромісів.

Проблемні лекції – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення у підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекції друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, проте лектор сам відповідає на них, не чекаючи відповідей студентів. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції – передбачають виклад навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

Робота в малих групах – використовується з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє свою особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання

цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – це метод розв'язання невідкладних завдань за дуже обмежений час. Суть його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією – використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів та послуг.

Банки візуального супроводження – сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисциплін за допомогою наочності.

Рольові ігри (інсценізації) – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Розподіл форм та методів навчання за темами навчальної дисципліни наведено у табл. 4.

Таблиця 4

Перелік методик активізації процесу навчання

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Основи теорії державного управління	Проблемна лекція з питання "Місце та роль держави управління у контексті глобалізаційних процесів"; семінар-дискусія "Теорії державного управління"; семінар-дискусія "Еволюція теорій державного регулювання економіки"

1	2
Тема 2. Державна влада та державне управління	Міні-лекція "Класифікація методів державного управління"; семінар-дискусія на тему "Особливості, переваги і недоліки федеративної та унітарної організації державного управління"; семінар-дискусія "Можливості застосування зарубіжного досвіду державного управління у вітчизняній практиці"
Тема 3. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку	Семінар-дискусія "Особливості та завдання державне структурної та інвестиційної політики"; кейс-метод "Зарубіжний досвід стимулювання інноваційної активності"; семінар-дискусія "Актуальні питання вітчизняної фінансової політики: фінансово-бюджетна та грошово-кредитна сфери"; кейс-метод "Досвід закордонних країн у приборканні інфляційних процесів"; кейс-метод "Стан, структура та динаміка платіжного балансу України"; семінар-дискусія "Першочергові завдання державного регулювання освіти, науки і культури"
Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління	Проблемна лекція, семінар-дискусія "Сутність і види суспільного контролю за владою"
Тема 5. Державне управління на регіональному рівні	Міні-лекція "Державна регіональна політика та політика територіально-адміністративних органів"
Тема 6. Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні	Міні-лекція, семінар дискусія "Розподіл влади в Україні"; кейс-метод "Особливості місцевого самоврядування у розвинених країнах"; ділова гра "Пошук компромісних рішень в економіці"
Тема 7. Центральні органи виконавчої влади в Україні	Проблемна лекція, семінар-дискусія "Порівняння функцій та структури вищого виконавчого органу України та інших країн"; ділова гра "Банківська система та регулювання ринку"
Тема 8. Регіональні органи державного управління	Проблемна лекція, семінар-дискусія "Місцеві державні адміністрації в системі державного управління"; ділова гра "Розробка бюджету міста"

1	2
Тема 9. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні	Міні-лекція, семінар-дискусія "Громадянин та громадянство у глобалізаційних процесах"
Тема 10. Внутрішня організація та управління органу державної влади	Проблемна лекція "Сутність і особливості менеджменту органу державної влади"; мозковий штурм "Пошук найбільш оптимальних напрямів розвитку Харківського регіону"
Тема 11. Державна служба в Україні	Семінар-дискусія "Етика державного службовця"; ділова гра "Розрахунок вартості "споживчого кошика"
Тема 12. Ефективність державного управління. Державний контроль у сфері виконавчої влади	Проблемна лекція, семінар-дискусія "Поняття ефективності в державному управлінні"; кейс-метод "Світовий досвід визначення ефективності державного управління у розвинених країнах"
Тема 13. Відносини органів публічної влади в системі управління	Проблемна лекція "Взаємодія державних органів та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян"; кейс-метод "Досвід закордонних країн у формуванні відносин органів публічної влади в системі управління"
Тема 14. Розвиток системи державного та регіонального управління	Міні-лекція, семінар-дискусія "Напрями адміністративної реформи в Україні"

10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється під час поточного і підсумкового контролю вмінь та навичок студентів і враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни "Державне та регіональне управління" передбачають лекційні, семінарські та практичні заняття, а також самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись кількома методами:

1. Оцінювання знань студентів під час семінарських і практичних занять.
2. Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.

3. Написання есе.
4. Виконання завдань самостійної роботи.
5. Проведення проміжних тестів.
6. Проведення поточно-модульного контролю.
7. Проведення підсумкового письмового іспиту.

Оцінювання знань студентів під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за 12-ти бальною шкалою за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою.
- 4) вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, при виконанні індивідуального навчально-дослідного завдання;
- 5) логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінка "відмінно" (10 – 12 балів) ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його відповіді усім п'ятьом зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

При оцінюванні індивідуальних завдань увага приділяється також якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка, на розсуд викладача, буде знижена.

Оцінювання знань студента під час виконання самостійної роботи проводиться за 12-ти бальною шкалою. Оцінюються результати самостійної роботи студентів щодо освоєння програмного матеріалу. Це дає можливість викладачеві впливати на хід самостійної роботи студентів й визначити необхідність і напрями вдосконалення навчального процесу.

Есе є додатковою частиною самостійної роботи студента над навчальною дисципліною "Державне та регіональне управління". Есе оцінюється за критеріями:

- самостійності виконання;
- логічності та деталізації плану;

повноти й глибини розкриття теми;
використання цифрової інформації та відображення практичного досвіду;

наявність конкретних пропозицій і прогнозів з обов'язковим посиланням на використані літературні джерела;
якості оформлення.

Проміжний тестовий контроль проводиться чотири рази за семестр. Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними модулями. Тестові завдання що виносяться на проміжний тестовий контроль можуть бути таких видів:

1. Альтернативні тестові завдання, що передбачають наявність двох варіантів відповіді типу "так – ні", "правильно – неправильно".

2. Тестові завдання з простим множинним вибором, відповідь яких будується за принципом класифікації.

3. Тестові завдання з множинним вибором, побудова відповіді яких використовує принцип класифікації.

4. Тестові завдання на відновлення відповідності частин.

5. Тестові завдання на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку)

6. Тестові завдання з множинними відповідями "правильно – неправильно".

7. Тестові завдання на визначення причинної залежності.

8. Тестові завдання на відтворення вірної послідовності (комбінації).

9. Тестові завдання відкритого типу.

Також проведення проміжного тестового контролю може бути доповнене перевіркою вміння студентів розв'язувати задачі та практичні ситуації з курсу "Державне та регіональне управління".

Проведення поточно-модульного контролю здійснюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний (теоретичний) модульний контроль. Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студентів під час семінарських та практичних занять, виконання індивідуального завдання та проміжного тестового контролю згідно з графіком навчального процесу.

Лекційний модульний контроль здійснюється у письмовій формі за відповідними білетами.

Зразок завдання до модуля 1

Рівень 1

1. Чи відноситься податок на прибуток підприємства до непрямих податків?
Так Ні
2. Чи відноситься емісія грошей до компонентів грошової системи держави?
Так Ні
3. Єдиним засобом фінансування бюджетного дефіциту є грошова емісія?
Так Ні
4. Чи можна віднести емісію готівкових і безготівкових грошей до джерел внутрішньої державної позики?
Так Ні
5. До інструментів монетарної (грошово-кредитної) політики не відноситься:
а) зміна облікової ставки;
б) зміна податкових ставок;
в) операції на відкритому ринку.
6. Джерела доходу державного бюджету:
а) податок на додану вартість;
б) податок на майно;
в) податок на рекламу.
7. Комерційним кредитом називається:
а) будь-який кредит взагалі;
б) банківський кредит;
в) кредит для проведення торгових операцій;
г) кредит продавця покупцеві.
8. За допомогою яких методів кредитного впливу центральний банк скорочує частину грошової маси у комерційних банків:
а) зменшує норму банківського резерву;
б) купує цінні папери;
в) знижує облікову ставку;
г) продає цінні папери?
9. Термін "операції на відкритому ринку" означає:
а) діяльність комерційних банків з кредитування фірм та населення;
б) діяльність центрального банку з надання позик комерційним банкам;
в) діяльність центрального банку з купівлі або продажу державних цінних паперів.

Рівень 2

Дайте загальну характеристику методам державного та регіонального управління.

Рівень 3

Визначить об'єм капітальних вкладень, необхідних для введення у дію житлової площі. Зробіть висновок щодо достатності/недостатності фінансування будівництва житла, якщо у бюджеті держави на наступний рік закладено 120 млрд грн видатків на цю сферу.

1. Чисельність населення, що потребує житла, тис. осіб.	4 000
2. Норматив забезпеченості площею квартир, м. кв. на осіб.	17,2
3. Введення в дію житла з минулих років, тис. м. кв.	50 000
4. Виведення з експлуатації житла, тис. м. кв.	5 000
5. Питомі капітальні вкладення, грн на м. кв.	6 000

Викладач _____

Проведення підсумкового письмового іспиту. Умовою допуску до іспиту є позитивні оцінки з проміжного контролю знань. Підсумковий знань студентів здійснюється у письмовій формі за екзаменаційними білетами за 12-бальною шкалою.

Кожен екзаменаційний білет з навчальної дисципліни містить 3 завдання різного типу складності:

- 1) тестове завдання (50 тестів) для діагностування теоретичних знань студентів (максимальна кількість балів – 6);
- 2) одне стереотипне завдання (максимальна кількість балів – 2);
- 3) одне евристичне завдання (максимальна кількість балів – 4).

Екзаменаційні білети розроблені на засадах компетентнісного підходу з метою перевірки сформованого рівня знань, вмінь та навичок у студентів.

Екзаменаційне завдання виконується письмово. Відведений час на виконання – 120 хвилин. Використання довідкової літератури під час виконання роботи не дозволяється. Для розрахункових процедур дозволено використання виключно калькулятора.

Критерії оцінки теоретичного тестового завдання (завдання № 1)

Бал	Критерії оцінювання
1	Правильно виконано менше ніж 10 % тестів
2	Правильно виконано 10 – 30 % тестів.
3	Правильно виконано 30 – 50 % тестів
4	Правильно виконано 50 – 70 % тестів
5	Правильно виконано 70 – 90 % тестів
6	Правильно виконано 90 – 100 % тестів

Критерії оцінки стереотипного завдання (завдання № 2)

Бал	Критерії оцінювання
1	Завдання виконано з помилками, наведені початкові поняття без будь-яких пояснень (або не наведені зовсім), відсутня правильна чітка відповідь на ключове питання
2	Виконав правильно всі дії за правильним алгоритмом і надав повні пояснення та зробив висновки. Підхід до виконання завдання свідчить про повне володіння студентом матеріалом. Завдання виконано безпомилково, зроблені аргументовані висновки

Критерії оцінки евристичного завдання (завдання № 3)

Бал	Критерії оцінювання
1	Студент стикається зі значними труднощами при аналізі економічних явищ і процесів, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні. У завданні допущені значні помилки, відсутні висновки та правильна відповідь
2	При виконанні завдань показано часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання поставлених завдань
3	При виконанні завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Припускається наявність незначних помилок, але методичний підхід до вирішення завдання є правильним, використано типовий алгоритм з частковим поясненням зроблені узагальнені висновки
4	Завдання виконано як з використанням типових алгоритмів так і за самостійно розробленим алгоритмом. При виконанні завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, робить аргументовані та обґрунтовані висновки щодо отриманих результатів та рекомендацій. При розкритті запитання дотримано логіку структуру та стиль викладення матеріалу. Обґрунтовано позицію автора щодо розглянутої проблеми, наведено основні напрями її вирішення

Підсумкова оцінка з дисципліни. Для підведення підсумків з навчальної дисципліни виставляється загальна оцінка, яка враховує оцінки по кожному виду контролю (дві оцінки поточно модульного контролю за роботу протягом семестру (з коефіцієнтом 0,4) та оцінка за результатами іспиту (з коефіцієнтом 0,6).

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання

за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 5).

Таблиця 5

Переведення показників успішності знань студентів у систему оцінювання за шкалою ECTS

Відсоток студентів, які зазвичай успішно досягають відповідної оцінки	Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка за бальною шкалою, що використовується в ХНЕУ	Оцінка за національною шкалою
10	відмінне виконання	A	12 – 11	відмінно
25	вище середнього рівня	B	10	
30	взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок	C	9 – 7	добре
25	непогано, але зі значною кількістю недоліків		6	задовільно
10	виконання задовольняє мінімальні критерії	E	5 – 4	
–	потрібне повторне перескладання	PX	3	незадовільно
–	повторне вивчення дисципліни	P	2 – 1	

Зразок екзаменаційного білета

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківський національний економічний університет

Спеціальність 8.050103, 8.050206

Семестр 2

Дисципліна "**Державне та регіональне управління**"

Екзаменаційний білет

Завдання 1 (теоретичне)

1. Меркантилісти вважали, що держава тим багатша, чим більше різниця між експортом і імпортом товарів?

Так Ні

2. Політичні партії відносяться до суб'єктів соціальної політики:

Так Ні

3. Мінімальний споживчий бюджет (прожитковий мінімум) розраховується по окремим адміністративно-територіальним одиницям?

Так Ні

4. Фізіологічний мінімум більше соціального мінімуму?

Так Ні

5. Чи застосовується для оцінки ступеня диференціації доходів населення такий показник, як гранична схильність до споживання?

Так Ні

6. До суб'єктів регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні відноситься Міжнародний валютний фонд?

Так Ні

7. Державні соціальні гарантії обчислюються на базі державних соціальних стандартів?

Так Ні

8. Амортизаційний фонд належить до фінансових джерел інвестиційної діяльності?

Так Ні

9. Політика протекціонізму вперше була запропонована Д. Ж. Кейнсом?

Так Ні

10. Прожитковий мінімум обчислюється на базі мінімальної заробітної плати?

Так Ні

11. Основні параметри бюджету:

а) співвідношення доходів і витрат бюджету;

б) ступінь монетизації валового продукту;

в) динаміка зайнятості населення.

12. Якщо Національний банк продає велику кількість цінних паперів на відкритому ринку, то переслідується мета:

а) зробити кредит більше доступним;

- б) збільшити обсяг інвестицій;
 - в) зменшити загальну масу грошей в обігу.
13. До основних функцій Державної служби зайнятості можна віднести:
- а) складання балансу ринку праці;
 - б) надання грошової допомоги безробітним;
 - в) сприяння пошуку нової роботи.
14. Доходи місцевих бюджетів поділяються на:
- а) заплановані;
 - б) незаплановані;
 - в) доходи, що враховуються при визначенні між бюджетних трансфертів;
 - г) доходи, що не враховуються при визначенні між бюджетних трансфертів.
15. До об'єктів державного регулювання не належать:
- а) екологія;
 - б) умови конкуренції;
 - в) державні службовці;
 - г) соціальне забезпечення.
16. Якщо прогнозується зниження ціни на імпортний товар, то найбільш доцільним буде:
- а) застосувати щодо нього адвалерну ставку митного тарифу;
 - б) застосувати щодо нього специфічну ставку митного тарифу;
 - в) застосувати щодо нього нульову тарифну ставку;
 - г) заборонити імпорт цього товару.
17. Інструментами державного управління економікою є:
- а) державні замовлення на виробництво продукції;
 - б) операції з державними цінними паперами;
 - в) облікова ставка НБУ;
 - г) усі разом.
18. Яку концепцію представляє таке твердження: "Держава повинна стимулювати інвестиції, здійснювати соціальні програми, не боятися бюджетного дефіциту, не боятися інфляції":
- а) кейнсіанство;
 - б) монетаризм;
 - в) інституціоналізм.
19. Якому напрямку економічної думки належить теза про необхідність забезпечення гарантованого доходу кожному члену суспільства незалежно від трудового внеску?
- а) кейнсіанська концепція;
 - б) монетаристська концепція;
 - в) інституціональний напрям;
 - г) марксизм.
20. Урядова політика в галузі витрат і оподаткування називається:
- а) монетарною політикою;
 - б) фіскальною політикою;
 - в) політикою розподілу доходів.

21. Ревальвація як метод валютної політики держави спрямована на:
- а) зниження вартості національної валюти в порівнянні з іноземними;
 - б) підвищення вартості національної валюти в порівнянні з іноземними;
 - в) досягнення стабільності національної валюти.
22. Якщо держава підвищує ставку прибуткового податку вище 50 % то:
- а) збільшуються надходження в бюджет;
 - б) зменшуються надходження в бюджет;
 - в) бюджет не реагує на ці зміни.
23. На величину якого з таких елементів ВВП впливають зміни в рівні ставки відсотка?
- а) споживчі витрати;
 - б) державні витрати;
 - в) інвестиції.
24. Якщо курс національної валюти знизиться, то це позначиться на експортній діяльності:
- а) позитивно;
 - б) негативно;
 - в) не позначиться.
25. До заходів дефляційної політики держави належать:
- а) індексація доходів;
 - б) обмеження монополізму та розвиток конкуренції;
 - в) фіксація цін.
26. Відкрита ліцензія – це:
- а) разовий дозвіл на виконання конкретної операції на період, необхідний для виконання цієї операції;
 - б) дозвіл на експорт (імпорт) товарів протягом визначеного періоду з встановленням його загального об'єму;
 - в) відкритий дозвіл на експортні (імпортні) операції з визначеним видом товару або з визначеною країною (групою країн).
27. До об'єктів соціальної політики держави відносять:
- а) профспілки;
 - б) соціальну інфраструктуру;
 - в) міністерство охорони здоров'я.
28. Функції міністерства праці та соціальної політики складаються з таких:
- а) надання грошової допомоги безробітним;
 - б) розробка державних програм зайнятості;
 - в) розробка зведеного балансу трудових ресурсів.
29. Якщо Національний банк продає велику кількість цінних паперів на відкритому ринку, то переслідується мета:
- а) зробити кредит більше доступним;
 - б) збільшити обсяг інвестицій;
 - в) зменшити загальну масу грошей в обігу.

30. Дефіцит держбюджету може покриватися за рахунок:
- а) додаткових податкових надходжень;
 - б) емісії грошей;
 - в) продажу державних цінних паперів.
31. Другий етап розвитку науки державного управління характеризується:
- а) широким використанням системного і ситуаційного підходу;
 - б) вивченням поведінки індивідів як виборців;
 - в) широким поширенням дисципліни "Державне управління" у ВУЗах Європи та США;
 - г) збагаченням науки державного управління методами та інструментами менеджменту (науки управління).
32. До показників, що характеризують рівень диференціації доходів у суспільстві, відносять:
- а) криву Лафера;
 - б) децельний коефіцієнт;
 - в) коефіцієнт Джині.
33. У наслідок підвищення митних тарифів на ввіз окремих товарів народного споживання добробут громадян країни...
- а) не зміниться;
 - б) упаде;
 - в) зросте.
34. Регулювання цін через уведення граничних рівнів (нормативів) рентабельності стимулює збільшення в її складі:
- а) валового прибутку;
 - б) величини витрат;
 - в) розмірів прямих податків.
35. До доходів місцевих бюджетів, які не враховуються при визначенні обсягів між бюджетних трансфертів належать:
- а) визначені Бюджетним кодексом відсотки плати за землю у відповідній адміністративно-територіальній одиниці;
 - б) фіксований сільськогосподарський податок у частині, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування;
 - в) 25% податку з доходів фізичних осіб.
36. Державне втручання в економіку країни спричинене необхідністю:
- а) розвивати науково-технічний прогрес;
 - б) сприяти досягненню рівноважного рівня цін;
 - в) зміцнювати національну оборону країни;
 - г) впливати на зміну відсоткової ставки комерційних банків.
37. Основні функції державного бюджету:
- а) стимулювання економічного зростання;
 - б) виплати по державному боргу;
 - в) визначення розмірів дефіциту і державного боргу.

38. Податок на рекламу належить до:
- а) загальнодержавних податків;
 - б) загальнодержавних зборів;
 - в) місцевих податків.
39. "Дерево цілей" – це :
- а) генеральна мета ДРЕ;
 - б) сукупність супідрядних цілей розвитку ДРЕ;
 - в) вдосконалювання структури народного господарства.
40. Не належать до фінансових інвестицій:
- а) вкладення в цінні папери;
 - б) вкладення в науку;
 - в) розміщення капіталу в банках.
41. Зведений баланс трудових ресурсів складає:
- а) міністерство праці та соціальної політики;
 - б) міністерство економіки;
 - в) державна служба зайнятості.
42. Політична функція державного управління полягає у:
- а) забезпечення прав і свобод кожного громадянина;
 - б) створення організаційно-правових умов для ефективної економічної діяльності суспільства;
 - в) забезпечення цілісності суспільства, формою якого воно є.
43. Яким способом стягується податок на прибуток підприємства?
- а) кадастровим;
 - б) по декларації;
 - в) у джерела.
44. Впишіть номер визначення кожного терміна

Терміни	Визначення
а) безробітні	1. Кількість вже зайнятих та вакантних робочих місць.
б) зайняте населення	2. Працездатне населення, що зайняте створенням ВВП.
в) абсолютне безробіття	3. Кількість робочих місць менша за кількість економічно активного населення.
г) відносне безробіття	4. Працездатні громадяни працездатного віку, які з незалежних від них причин не мають заробітку через відсутність підходящої роботи та зареєстровані в Державній службі зайнятості.
д) населення поза робочою силою	5. Виникає за умови надлишку робочої сили в одному місці (по окремій професії) та її дефіциту в іншому.
ж) робоча сила	6. Кількість зайнятих та безробітних в окремій державі (чи на окремій території).
з) сукупний попит на робочу силу	7. Працездатні дорослі які навчаються з відривом від виробництва, військові строкової служби.

Завдання 2 (стереотипне)

Визначити відтворювальну структуру капітальних вкладень (%) у 2010 році.

Вихідні дані.

Відтворювальна структура капітальних вкладень

Напрями капітальних вкладень (КВ)	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
	Обсяг КВ, млн грн	Абсолютний приріст до 2006 р., млн грн	Коефіцієнт росту до 2007 р., раз	Темп росту до 2008 р., %	Темп приросту до 2009 р., %
Нове будівництво	750	-80	0,7	75	-30
Реконструкція	1 250	180	1,3	110	10
Технічне переозброєння	1600	- 300	1,5	85	5
Розширення	1100	170	1,2	100	15

Завдання 3 (евристичне)

а) Визначити величину чистого національного продукту в базисному році, якщо в прогнозованому році імпорт збільшився на 5 %, а експорт на 13 %. Як зміниться величина валового внутрішнього продукту в державі?

б) Охарактеризуйте динаміку ВВП України за період 1990 – 2010 р. Які галузі є найбільш розвиненими в економіці України? Наскільки великою є залежність економіки України від експорту?

Вихідні дані: економіка держави в базисному році характеризується такими показниками (млн євро); експорт – 58; імпорт – 49; споживчі витрати – 94; інвестиції – 52; державні витрати – 8; амортизація – 17.

Затверджено на засіданні кафедри економіки та оцінки майна підприємства, протокол № 9 від 29.04.2011 р.

Зав. кафедри _____
(підпис)

Екзаменатор _____
(підпис)

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Державне управління в Україні : навч. посібн. / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : 1999. – 432 с.
2. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка. – К. : Знання, 2007. – 214 с.
3. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посібн. / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атіка, 2003. – 576 с.
4. Мельник А. Ф. Державне управління : навч. посібн. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський. – К. : "Знання", 2004. – 175 с.
5. Оболенський О. Ю. Державна служба : підручник / О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2006. – 472 с.
6. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 р., № 810 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 21. – С. 32.
7. Чистов С. М. Державне регулювання економіки : навч. посібн. / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко. – К.: КНЕУ, 2000. – 316 с.

11.2. Додаткова

8. Бакуменко В. Д. Теоретичні та організаційні засади державного управління : навч. посібн. / В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній. – К. : Міленіум, 2003. – 256 с.
9. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики : монографія / В. Д. Бакуменко ; редкол. : В. М. Князев, П. І. Надолішній, М. І. Мельник та ін. – К. : Вид. УАДУ, 2000. – 328 с.
10. Гаєвський Б. Культура державного управління: організаційний аспект : монографія / Б. Гаєвський, В. Ребкало. – К. : Вид. УАДУ, 1998. – 144 с.
11. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація: монографія / відп. ред. Н. Р. Нижник ; кіл. авт. : В. Б. Авер'янов, І. А. Грицяк, С. Д. Дубенко та ін. – К. : Вид. УАДУ, 1997. – 448 с.

12. Державне управління в умовах адміністративної реформи в Україні : наук. вид. / за заг. ред. Н. Р. Нижник, О. Д. Крупчан ; кіл. авт. : С. Д. Дубенко, В. І. Мельниченко, Н. Г. Плахотнюк та ін. – К. : Вид. дім "Ін Юре", 2002. – 95 с.
13. Державне управління: теорія і практика : монографія / за заг. ред. В. Б. Авер'янова ; кіл. авт. : В. Б. Авер'янов, В. М. Шаповал, Н. Р. Нижник та ін. – К. : Юрінком-Інтер, 1998. – 431 с.
14. Державне управління: філософські, світоглядні та методологічні проблеми : монографія / за ред. В. М. Князева ; кіл. авт. : В. М. Князєв, І. Ф. Надольний, М. І. Мельник та ін. – К. : Вид. НАДУ : Міленіум, 2003. – 320 с.
15. Органи державної влади в Україні: структура, функції та перспективи розвитку : навч. посібн. / кіл. авт. : Н. Р. Нижник, С. Д. Дубенко, Н. Г. Плахотнюк та ін ; за заг. ред. Н. Р. Нижник. – К. ; Івано-Франківськ : ЗАТ "Нічлава", 2003. – 288 с.
16. Тимцуник В. І. Реформування системи влади та державного управління в УРСР (1953 – 1964 рр.) : монографія / В. І. Тимцуник ; наук. ред. Н. Р. Нижник. – К. : Вид. НАДУ, 2003. – 400 с. – Бібліогр. : с. 335–398 (877 назв).
17. Василевська Т. Е. Етика в державному управлінні: (опор. конспект дистанц. курсу) : навч. посібн. / Т. Е. Василевська. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 60 с.
18. Войтович Р. В. Ідеологія, технологія та стиль у державному управлінні : навч.-метод. посібн. / Р. В. Войтович. – К. : Вид. НАДУ, 2003. – 192 с.
19. Киричук В. В. Історія державного управління в Україні : навч. посібн. / В. В. Киричук, В. І. Тимцуник. – К. : Вид. УАДУ, 2001. – 244 с.
20. Органи державної влади в Україні: структура, функції та перспективи розвитку : ннавч. посібн. / кіл. авт. : Н. Р. Нижник, С. Д. Дубенко, Н. Г. Плахотнюк та ін. ; за заг. ред. Н. Р. Нижник. – К. ; Івано-Франківськ : ЗАТ "Нічлава", 2003. – 288 с.
21. Уткин Э. А. Государственное и региональное управление : учебн. пособ. / Э. А. Уткин, А. Ф. Денисов. – "ИКФ "ЭКМОС", Москва, 2002. – 256 с.
22. Фетисов Г. Г. Региональная экономика и управление : учебник / Г. Г. Фетисов, В. П. Орешин. – М. : "Инфра-М", 2006. – 416 с.

11.3. Ресурси мережі Інтернет

23. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI (редакція від 01.10.2011р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

24. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (редакція від 02.10.2011р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

25. Державне управління: теорія та практика. Засновник Національна академія державного управління при Президентові України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/>.

26. Державний комітет статистики. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

27. Державна програма економічного і соціального розвитку України на 2012 рік та основні напрями розвитку на 2013 і 2014 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.

28. Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com>.

29. Європейська хартія місцевого самоврядування (укр/рос) від 15.10.1985 (редакція від 16.11.2009 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

30. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (редакція від 04.02.2011р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

31. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (редакція від 11.10.2011р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

32. Про всеукраїнський та місцеві референдуми : Закон України від 03.07.1991 № 1286-XII (редакція від 01.01.2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

33. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 586-XIV (редакція від 19.05.2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

34. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР (редакція від 07.08.2011р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

35. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 09.12.2010 № 1085/2010 (редакція від 23.07.2011р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

36. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування : Закон України від 15.07.1997 № 452/97-ВР (редакція від 15.07.1997р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

37. Про Стратегію реформування системи державної служби в Україні : Указ Президента України від 14.04.2000 № 599/2000 (редакція від 14.04.2000р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

38. Радник. Український юридичний портал. – Режим доступу : <http://radnuk.info/pidrychnuku/derj-ypr>.

39. Русский гуманитарный интернет-университет. – Режим доступа : <http://www.i-u.ru/biblio>.

40. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

41. Территориальное управление: государственное, региональное, муниципальное [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://vasilieva.a.narod.ru/>.

42. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів в галузі державного та регіонального управління	5
2. Тематичний план навчальної дисципліни	6
3. Зміст дисципліни за модулями та темами	7
4. Плани лекцій	16
5. Плани семінарських та практичних занять	19
6. Самостійна робота студентів	24
7. Контрольні запитання для самодіагностики	28
8. Індивідуально-консультативна робота	29
9. Методики активізації процесу навчання	30
10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	33
11. Рекомендована література	46

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ДЕРЖАВНЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ"
для студентів галузі знань 0306
"Менеджмент та адміністрування"
всіх форм навчання**

Укладач **Піддубна Людмила Іванівна**

Відповідальний за випуск **Сердюков К. Г.**

Редактор **Бутенко В. О**

Коректор **Мартовицька-Максимова В. А.**

План 2012 р. Поз. № 47.

Підп. до друку

Формат 60 x 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 3,25. Обл.-вид. арк. 4,06. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник — видавництво ХНЕУ, 61001, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*